

Nr 33.

Ankom till riksdagens kansli den 11 mars 1919 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om utanordnande av viss del utav de för Ottenby statsstuteri avsatta medel m. m.
(1:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 197, av herr *Osberg m. fl.* har hemställts, att riksdagen ville besluta att för i motionen angivna ändamål av de för Ottenby statsstuteri avsatta medel till stuteriöverstyrelsens förfogande ställa högst 400,000 kronor och att därefter årligen och tillsvidare av hästavelsfondens medel, till inköp av kvalificerade stoföl och ungston anvisa 75,000 kronor, att fördelas med 25,000 kronor till vardera av de tre typerna.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Det är en känd sak, att bland våra husdjur intet under uppfödningen är för sin utveckling i viss riktning och typ så beroende av natur och klimatiska förhållanden som hästen. Sålunda har erfarenheten givit vid handen, att den nordsvenska hästens speciella egenskaper till stor del äro att tillskriva de för de nordliga delarna av vårt land och Norge särskilt utmärkande förhållandena i nämnda avseende. Vad ardennerhästen (den s. k. belgiska hästen) beträffar, av vilken avelsdjur i vårt land erhållas företrädesvis genom import från Belgien, Rehnprovinserna och Holland, fordrar denne för att kunna utveckla sig i

Utskottet.

önskvärd riktning riklig tillgång på voluminöst och kraftigt foder, i fråga varom nämnda länder äro särskilt väl utrustade. Rörande slutligen den varmblodiga rasen, så har erfarenheten visat, att Ölands klimat och säregna växtlighet alldeles särskilt lämpar sig för bedrivande av denna avel, varemot de betingelser, som enligt vad ovan antytts böra förefinnas för en framgångsrik och målmedveten uppfödning av hästar av nordsvensk- och ardenner^{typ}, där icke förefinnas.

Av vad utskottet nu anfört torde framgå, att utskottet icke kan instämma med motionärerna i vad de framhållit rörande lämpligheten att till det av statsmakterna beslutade statsstuteriet för varmblodig avel vid Ottenby förlägga uppfödning av avelsdjur, representerande jämväl den nordsvenska och ardennerassen.

Vad beträffar motionärernas förslag om upprättande av avelscentra för de båda kallblodiga raserna skulle sådana enligt motionärernas förmenande kunna på det sätt ordnas, att staten till intresserade uppfödare inom ett begränsat område på vissa villkor utlämnade framstående ungdom att användas till avel. Åt detta förslag — enligt vilket för övrigt åt begreppet avelscentrum givits en innebörd, som icke överensstämmer med vad som i allmänhet därmed avses eller en å en egendom befintlig av avelsdjur bestående särskilt utmärkt besättning, varifrån avelsdjur spridas till olika delar av landet — kan utskottet icke heller skänka sin anslutning.

Utskottet tillåter sig i detta avseende först erinra vad stuteriöverstyrelsen i ett den 5 juni 1918 avgivet utlåtande till Kungl. Maj:t anfört i anledning av gjord framställning i fråga om lämpligaste sättet för användningen av statens hästavelnsfond för främjande av såväl den varmblodiga som den kallblodiga hästaveln. Styrelsen har däri framhållit, att det enda verkligt effektiva sättet, på vilket hästavelnscentra torde kunna anordnas vore upprättande av stuterier. Anläggandet av sådana stuterier för kallblodiga hästar har stuteriöverstyrelsen av flera skäl ej kunnat förorda och vore dylika för övrigt enligt styrelsens uppfattning ej av behovet påkallade. Den relativt höga ståndpunkt, den svenska ardenneraveln nu intoge, vore ett bevis på att denna avel, målmedvetet ledd, har kunnat utveckla sig kraftigt och i rätt riktning utan annat understöd än det, som hittills kommit den till del från stat, hushållningssällskap och avelsföreningar. Det organiserade arbetet för den nordsvenska hästavelns höjande vore av betydligt yngre datum, och denna avel kunde därför ännu ej påvisa liknande framsteg som ardenneraveln. Det största hindret härför vore bristen på framstående ston.

Denna kunde dock ej avhjälpas eller minskas genom anordnandet av avelscentra, utan endast genom fortsatt sakkunnigt urval och tillvaratagande av den egna avelns bästa produkter samt genom import av förstklassiga gudbrandsdalska ston, i den mån import av sådana kunde utverkas. I detta senare fall borde staten giva sitt understöd. Men att staten skulle på uteslutande egen bekostnad importera eller inom landet uppköpa ston och »på vissa villkor utlämna dem till fritt begagnande åt intresserade lantmän inom ett begränsat område och där uppställa ett par förstklassiga beskällare», vore en åtgärd, som styrelsen icke kunnat förorda. Inom landet varande avelsston av värde befunde sig enligt stuteriöverstyrelsens uppfattning säkerligen i goda uppfödarehänder och komme aveln till godo utan statens direkta ingripande. Det torde i varje fall även kunna ifrågasättas, om hästuppfödarna skulle vara villiga att avhända sig ett förstklassigt stomaterial och huruvida det skulle vara riktigt att locka dem därtill, vilket endast kunde ske genom mycket höga pris. Priserna på bättre avelsston vore redan så uppdrivna, att största delen av statens hästavelsfond säkerligen skulle komma att tagas i anspråk för så vitt det framställda förslaget skulle genomföras i nämnvärd omfattning. Styrelsen hade dessutom den uppfattningen, att uppfödarna med större intresse omfattade och vårdade de egna stona än sådana, som lämnades dem i inackordering. Försök, som i nu ifrågavarande avseende företagits, hade heller icke slagit väl ut.

Utskottet, som biträder den av stuteriöverstyrelsen sålunda hävdade uppfattningen, vill därjämte vad angår den nordsvenska rasen, vilken för övrigt visat sig ekonomiskt lönande, särskilt erinra om den medelst statsbidrag uppehållna hingstuppfödninganstalten vid Vången i Jämtlands län. Beträffande ardennerasen synes det stora intresse, varmed ardenneraveln omfattas av de enskilda hästuppfödarna i landet och den framgångsrika utveckling, som särskilt inom vissa trakter ernåtts för produktion just vad gäller avelsmaterial, väl borga för rasens alljämt fortgående utveckling utan något ytterligare understöd från statens sida.

Vad slutligen angår det i motionen framställda förslaget i fråga om förändrat sätt för uppförande av de för Ottenbystuteriet erforderliga byggnader har utskottet tillhandahållits för ändamålet uppgjorda ritningar och kostnadsförslag. Utskottet har emellertid av dessa, vilka för övrigt i vissa avseenden visat sig ofullständiga, icke föranletts att tillstyrka ett frångående av den plan i nu ifrågavarande avseende, som innefattas i av statsmakterna redan fattat beslut i ämnet.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 11 mars 1919.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: se utlåtande nr 30.
